

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect finanțat prin PHARE

HĂRȚUIREA SEXUALĂ LA LOCUL DE MUNCĂ

Raport de cercetare

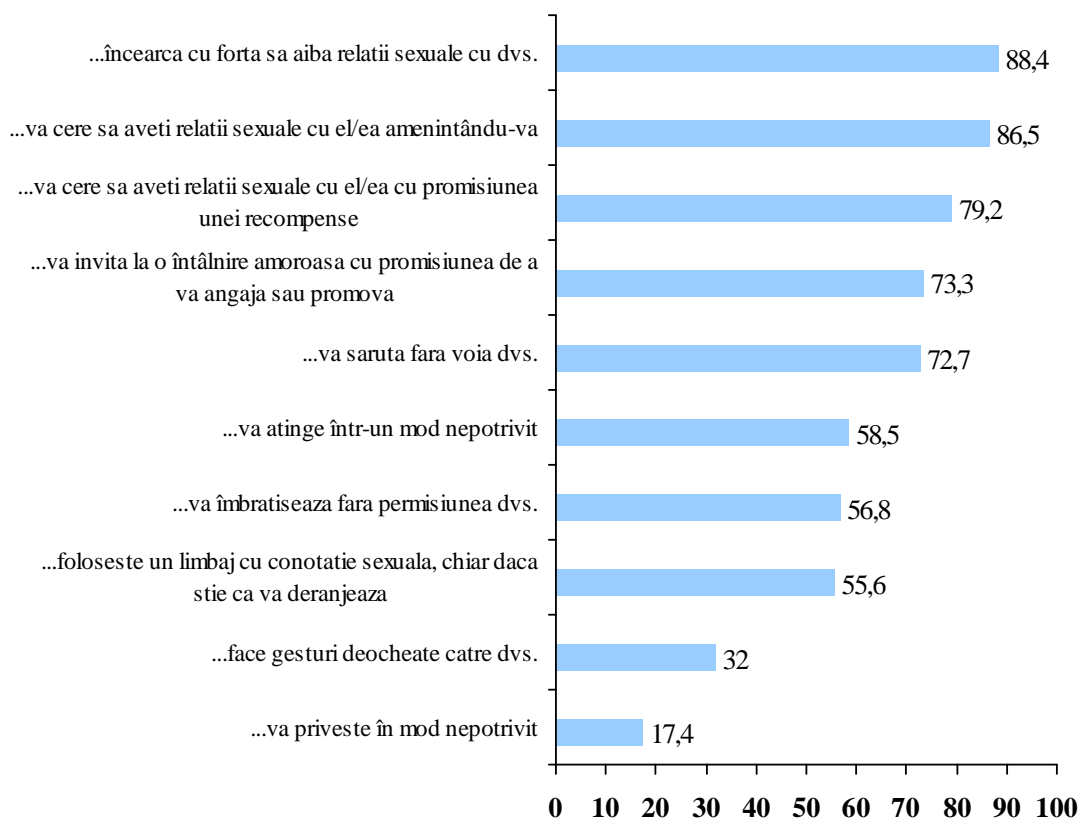
**Centrul Parteneriat pentru Egalitate - CPE
2007**

Ce tipuri de comportamente reprezintă hărțuire sexuală?

Modul în care persoanele participante la studiu identifică situațiile și comportamentele de hărțuire sexuală este Pentru a putea stabili frecvența, modalitățile de manifestare, atitudinea populației, modalitățile de soluționare este necesar să identificăm înțelesul pe care îl atribuie indivizii acestui fenomen.

Hărțuirea sexuală este înțeleasă de majoritatea subiecților ca fiind încercarea de a avea relații sexuale cu forța, prin amenințări sau promisiunea unei recompense, întâlniri amoroase cu promisiunea angajării/promovării, comportament sau limbaj cu conotație sexuală, fără acordul persoanei: sărutări, atingeri nepotrivite, îmbrățișări, limbaj cu conotație sexuală. Gesturile și privirile nepotrivite sunt considerate într-o mai mică măsură drept hărțuire sexuală.

Care din următoarele situații considerați că sunt cazuri de hărțuire sexuală? Un bărbat/o femeie de la locul de muncă...

Care din următoarele situații considerați că sunt cazuri de hărțuire sexuală? Un bărbat/o femeie de la locul de muncă...

	Masculin	Feminin	Total
...vă privește în mod nepotrivit	13,7%	20,7%	17,3%
...face gesturi deocheate către dvs.	26,6%	37,4%	32,2%
...vă atinge într-un mod nepotrivit	52,8%	61,4%	57,2%
...folosește un limbaj cu conotație sexuală, chiar dacă știe că vă deranjează	47,2%	62,6%	55,1%
...vă îmbrățișează fără permisiunea dvs.	45,5%	65,0%	55,5%
...vă sărută fără voia dvs	63,9%	78,5%	71,4%
...vă invită la o întâlnire amoroasă cu promisiunea de a vă angaja sau promova	68,2%	76,8%	72,7%
...vă cere să aveți relații sexuale cu el/ea cu promisiunea unei recompense	76,0%	80,5%	78,3%
...va cere să aveți relatii sexuale cu el/ea amenințându-va	84,5%	87,0%	85,8%
...încearcă cu forța să aibă relații sexuale cu dvs.	87,1%	88,6%	87,9%

Există diferențieri semnificative în funcție de sexul respondenților. **Femeile, într-o măsură mai mare comparativ cu bărbații consideră că privirile, gesturile deocheate, limbajul cu conotație sexuală, sărutul fără voie, întâlnirile amoroase reprezintă hărțuire sexuală.** Încercarea de a avea relații sexuale cu forța, prin amenințări sau promisiunea unei recompense întrunesc un acord cvasi-unanim atât în rândul femeilor, cât și în rândul bărbaților.

Cât de frecvent apare hărțuirea sexuală la locul de muncă?

12,3% dintre subiecți au declarat că au auzit/experimentat într-o formă sau alta acest fenomen*.

Femeile, într-o mai mare măsură comparativ cu bărbații, au declarat că au auzit de cazuri de hărțuire sexuală, diferențele nefiind însă semnificative statistic.

În funcție de vârsta persoanelor intervievate, cele mai multe cazuri au fost semnalate de persoanele tinere – o cincime dintre cei de 18-29 de ani, comparativ cu mai puțin de 5% dintre cele de 60 de ani și peste.

Cele mai multe cazuri sunt admise de persoanele care trăiesc în concubinaj și cele necăsătorite (aproximativ un sfert), cele mai puține de persoanele văduve (3%). Explicația este legată tot vârstă – persoanele văduve sunt preponderent vârstnice, pensionare, cu o rețea de cunoscuți mai săracă iar cele necăsătorite sau care trăiesc în uniuni consensuale sunt preponderent persoane tinere, cu capital relațional mai bogat, mai vulnerabile ele însele la hărțuire sexuală.

Educația nu induce diferențieri semnificative, totuși cele mai multe cazuri sunt identificate de categoria celor cu studii medii (șc profesională, liceu, studii postliceale), comparativ cu cei cu studii primare sau superioare.

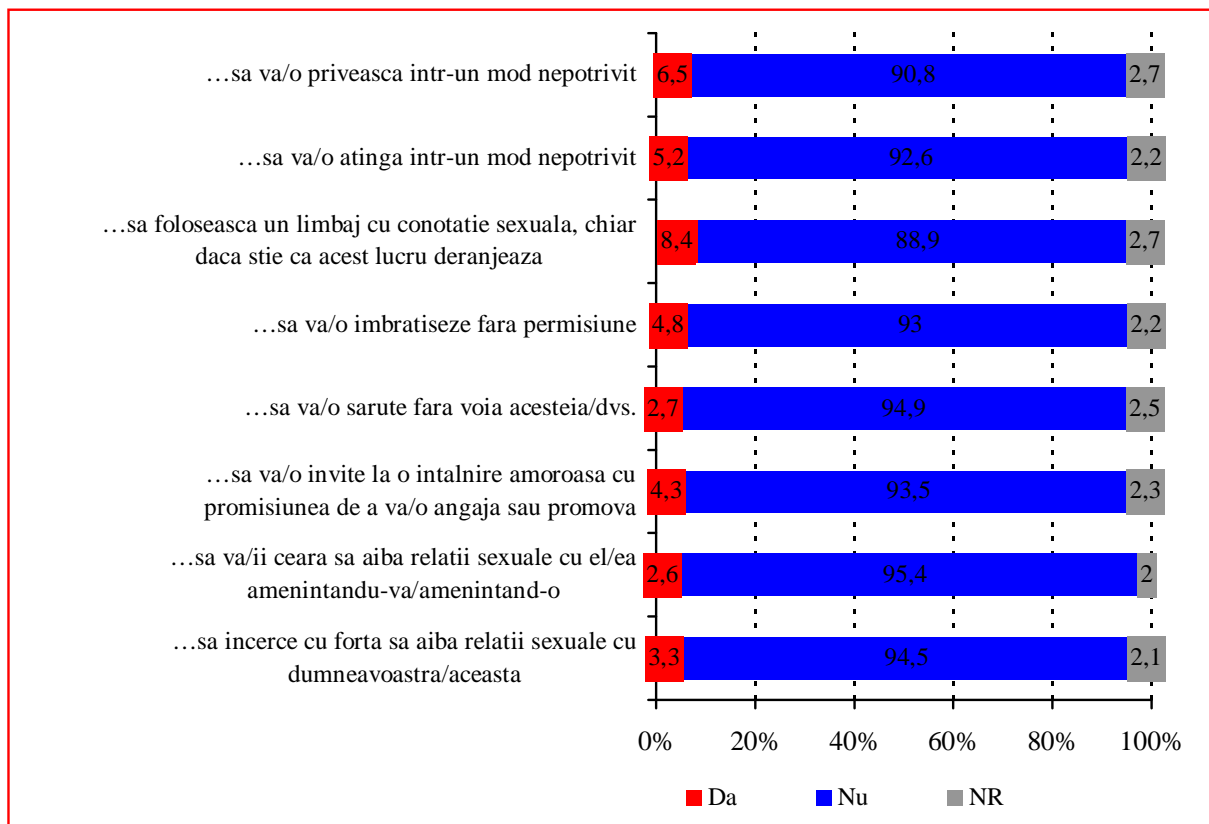
Între orașele alese pentru supraeșantionare, cele mai multe cazuri au fost semnalate în București și Cluj Napoca și cele mai puține în Constanța.

Cea mai frecventă formă menționată de subiecți este cea a folosirii limbajului cu conotație sexuală (8,4%), priviri sau atingeri nepotrivite (6,5%, respectiv 5,2%). Încercarea de a avea relațiile sexuale cu forța sau prin amenințare au fost menționate în puține cazuri (3,3% respectiv 2,6%).

---

* Răspuns afirmativ la cel puțin una (posibil la mai multe) dintre situațiile enumerate la întrebarea de mai jos

În ultimul an, vi s-a întâmplat, dumneavoastră sau unei cunoștințe apropiate, ca la locul de muncă o femeie sau un bărbat...

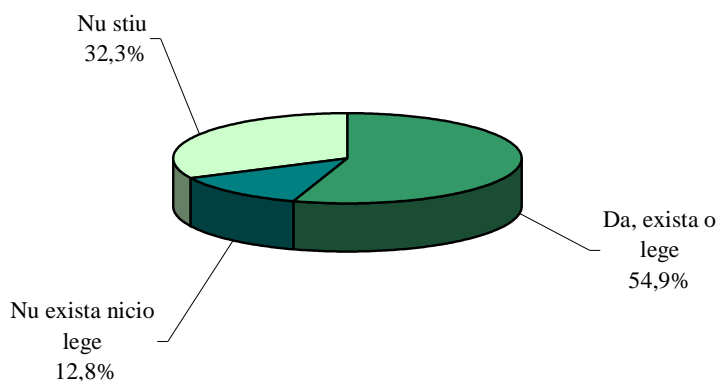

Există diferențieri semnificative în funcție de vârstă la unele dintre situațiile luate în considerare. Privirile, atingerile nepotrivite, limbajul cu conotație sexuală sunt mai frecvente la persoanele tinere comparativ cu cele vârstnice. Cazurile de relații sexuale forțate au fost menționată într-o mai mare măsură de femei (5%) și de persoanele tinere (7,2%). Prin urmare, așa cum era de așteptat, femeile și persoanele tinere sunt mai vulnerabile la fenomen.

Care este nivelul de cunoaștere a reglementărilor legale în domeniu?

Existența unei legi care reglementează hărțuirea sexuală este cunoscută de aproape 55% dintre cei intervievați.

Din câte știți dvs., există vreo lege în România care pedepsește toate faptele enumerate mai înainte?

În funcție de principalele caracteristici socio-demografice, existența legii este cunoscută într-o măsură mai mare de bărbați, de persoanele tinere și active din punct de vedere economic, cu educație medie sau superioară și un venit corespunzător, care provin mai degrabă din București sau Transilvania:

- **Sexul** respondenților: femeile într-o măsură mai mare decât bărbații au declarat că nu cunosc existența unei astfel de legi (aproximativ 40% dintre femei comparativ cu numai un sfert dintre bărbați)
- **Vârsta**: cea mai largă cunoaștere a legii o întâlnim la persoanele tinere și adulte până în 45 de ani. La persoanele de vârstă înaintată existența unei legi privind hărțuirea sexuală este mai puțin cunoscută.
- **Nivelul de educație**: mai mult de jumătate dintre cei care au mai puțin de 8 clase nu știu de existența legii, comparativ cu numai aproximativ un sfert dintre cei cu educație medie sau superioară.
- **Venitul**: cei cu venit mai ridicat cunosc într-o mai mare măsură existența legii.
- **Regiune**: existența legii este cunoscută într-o măsură mai mare în București și Transilvania, nivelul cel mai scăzut înregistrându-se în Muntenia.
- **Orașele** selectate pentru supraeșantionare: cea mai bună cunoaștere în București, cea mai slabă în Constanța.

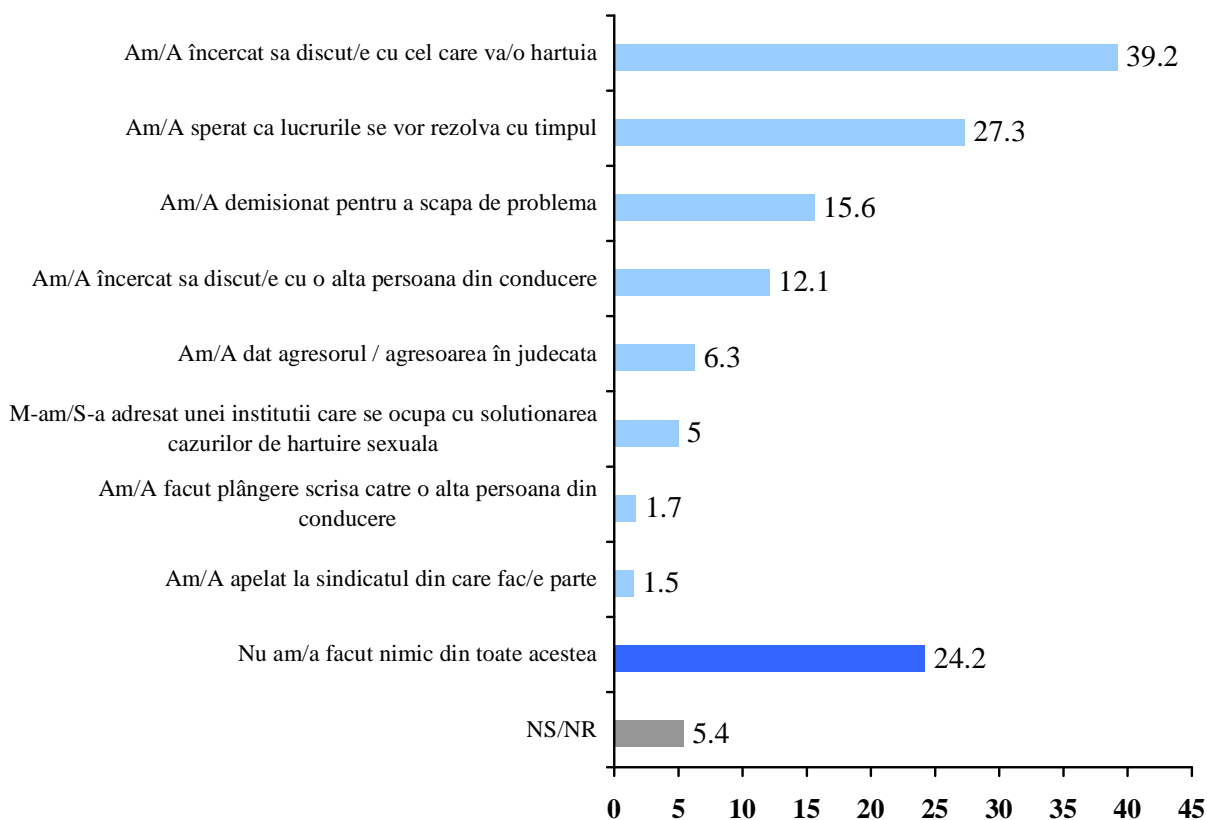
Cum decid persoanele care s-au confruntat cu hărțuire sexuală la locul de muncă să soluționeze aceste situații?

Căile de rezolvare a problemei au fost diferite. Reacția față de o asemenea situație este mai degrabă una pasivă, de ignorare, pe principiul lucrurilor care se rezolvă de la sine.

Astfel, majoritatea persoanelor agresate se rezumă la a discuta cu agresorul încercând să rezolve problema pe cale amiabilă, o pondere importantă dintre indivizi neacționând în nici-un fel (în 25% dintre cazuri persoana nu a făcut nimic, în 27% dintre cazuri a așteptat sperând că lucrurile se vor rezolva cu timpul). O pondere destul de mare (15%) declară că persoana a fost nevoită să demisioneze de la serviciu.

Atitudinea pro-activă – discuția cu o persoană din conducere, plângere scrisă, apelarea la sindicat sau chiar intentarea unui proces – este întâlnită la aproximativ un sfert dintre subiecți.

În situația respectivă, cum ați acționat/ a acționat persoana respectivă?

Care sunt opiniile generale despre cauzele și efectele hărțuirii sexuale?

Atitudinea față de fenomen este una negativă, de condamnare. Marea majoritate a indivizilor (aproximativ 90%) consideră hărțuirea sexuală o problemă gravă, care trebuie pedepsită legal. Două treimi dintre subiecți apreciază că are urmări grave pentru persoana hărțuită și peste 80% că afectează negativ viața profesională a acesteia.

În același timp însă, atitudinea de „blamare a victimei” este încă foarte răspândită. Victima este măcar parțial responsabilă de ceea ce i se întâmplă. Aproximativ două treimi dintre consideră că situația de hărțuire este provocată chiar de către victimă, prin ținuta abordată, prin comportamentul afișat. Nu există diferențieri semnificative statistic după nici-un criteriu socio-demografic, răspunsurile fiind asemănător distribuite în funcție de sex, vârstă, nivel de educație, stare civilă, nivelul veniturilor, etc.

O parte importantă a persoanelor chestionate (aproximativ o treime) consideră că hărțuirea sexuală nu poate fi evitată în relația dintre șef și angajat. Pe de altă parte însă, un acord destul de mare (aproape jumătate dintre subiecți) îl întrunește și opinia potrivit căreia de multe ori persoanele care spun că sunt hărțuite exagerează, existând riscul să abuzeze de aceste acuzații.

Opinia este însă mai răspândită în cazul bărbaților: aproximativ 80% dintre bărbați, comparativ cu numai două treimi dintre femei consideră că există multe persoane care abuzează de acuzațiile de hărțuire sexuală.

Credința că refuzul ferm este suficient pentru a descuraja orice tentativă de hărțuire sexuală este împărtășită de majoritatea persoanelor intervievate (între orașele selectate pentru supraeșantionare, lași înregistrează valoarea cea mai mare – 87%). Există diferențieri semnificative în funcție de vârstă și stare civilă.

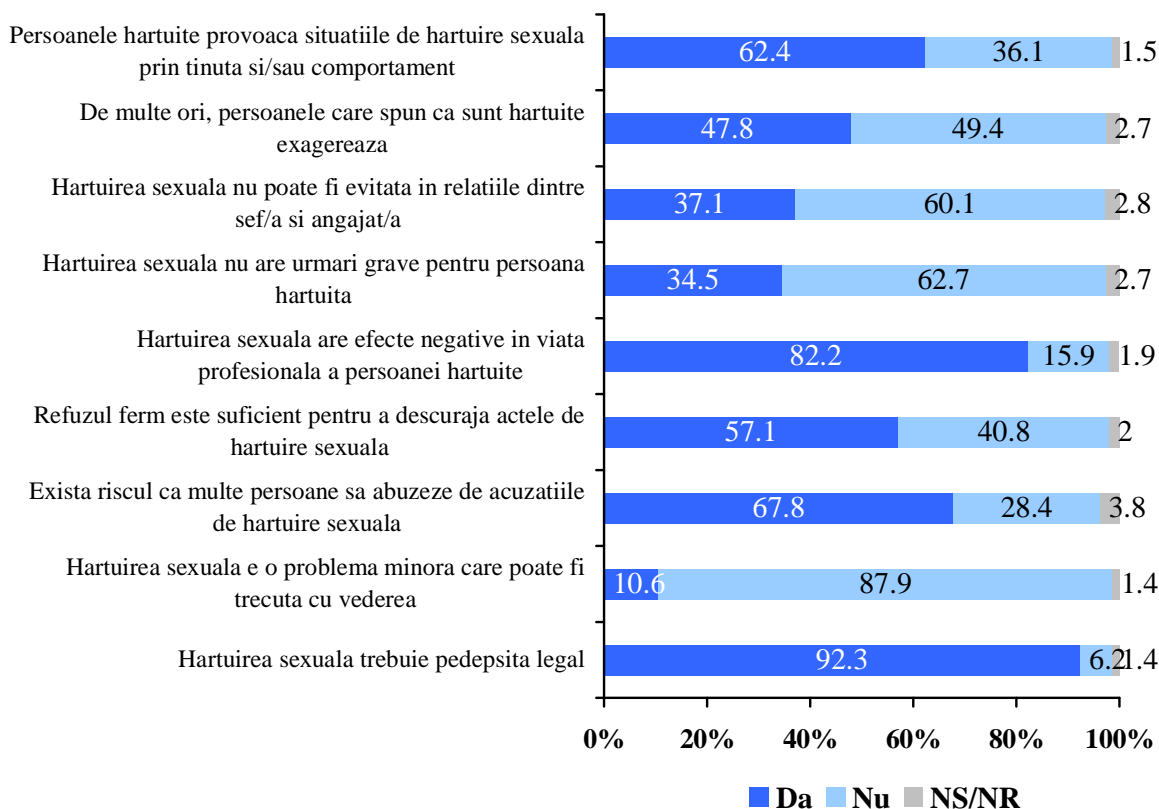
Mai mult de jumătate dintre subiecții tineri (categoria 18-29 ani) consideră că descurajarea categorică a agresorului nu pune capăt tentativelor de hărțuire ale acestuia. Este singura categorie de vârstă în care răspunsurile de acest tip sunt majoritare, la celelalte dominând credința că refuzul ferm este suficient.

Starea civilă reprezintă de asemenea un factor de diferențiere – majoritatea persoanelor care trăiesc în uniune consensuală sau a persoanelor singure nu sunt de acord cu această afirmație, comparativ cu persoanele căsătorite, văduve sau divorțate care susțin contrariul.

Explicația pentru o asemenea situație cuprinde mai multe aspecte. Persoanele tinere sunt mai vulnerabile în fața fenomenului, lucru resimțit probabil și de subiecții intervievați. Credința potrivit căreia pentru a nu fi hărțuit este suficient să ai o atitudine categorică, să refuzi ferm orice avansuri este una mai degrabă conservatoare, reproducând vechiul stereotip privind această situație. Comparativ cu persoanele mai în vârstă, persoanele tinere au o atitudine mai deschisă în general, integrând și în acest caz o viziune mai largă și mai nuanțată asupra problemei.

Cu care dintre următoarele afirmații sunteți de acord?

Atitudini față de hărțuirea sexuală (la cei care cunosc/au experimentat comparativ cu cei care nu cunosc)

Cunoașterea unui caz de hărțuire face ca atitudinea față de fenomen să fie diferită. Diferențele în modul de distribuire a răspunsurilor sunt semnificative statistic.

- Acuzațiile de hărțuire nu mai considerate exagerate: aproape două treimi dintre cei care cunosc un caz de hărțuire consideră că persoanele care spun că sunt hărțuite nu exagerează, comparativ cu mai puțin de jumătate dintre cei care nu cunosc un caz de hărțuire.
- Refuzul ferm nu mai este considerat suficient pentru a descuraja actele de hărțuire sexuală: 60% dintre cei care cunosc un caz de hărțuire comparativ cu aproximativ 40% dintre cei care nu cunosc un caz de hărțuire.
- De aproximativ 4 ori mai puține persoane dintre cele care cunosc un caz de hărțuire o consideră o problemă minoră care poate fi trecută cu vederea.
- Urmările sunt apreciate drept grave pentru persoana hărțuită într-o măsură semnificativ mai mare: aproximativ 80% dintre cei care cunosc un caz de hărțuire comparativ cu 60% dintre cei care nu cunosc un caz de hărțuire.

Interesant este că inclusiv aceste persoane consideră că victima provoacă situațiile de hărțuire, chiar dacă într-o mai măsură mai mică.

În concluzie, opinia dominantă este că victima poartă o parte din vină pentru ce i s-a întâmplat, de multe ori având tendința să exagereze dimensiunile problemei, pe care de altfel ar fi putut-o evita dacă ar fi descurajat categoric agresorul. Bărbații, într-o măsură mai mare comparativ cu femeile, cred că victimele abuzează de acuzațiile de acest tip. Credința că este de ajuns un refuz categoric pentru a preveni o astfel de situație este larg răspândită, însă persoanele tinere, necăsătorite sau care trăiesc în uniune consensuală, mai vulnerabile la fenomen, susțin mai degrabă contrariul.

Date generale despre acest studiu

Metodologia care a stat la baza realizării studiului:

Studiul a fost realizat de către IMAS (Institutul de Marketing si Sondaje) pentru Centrul Parteneriat pentru Egalitate - CPE, în perioada 9-16 noiembrie 2006, pe un eșantion reprezentativ pentru populația din zona urbană, respectiv orașe mari și mijlocii.

În cadrul unei cercetări mai ample, a fost introdus un chestionar cu 7 întrebări, cu scopul colectării de date referitoare la percepția populației de referință în legătură cu hărțuirea sexuală.

648 persoane au răspuns acestui chestionar.

Mărimea eșantionului principal a fost de 479 persoane din 36 localități (orașe mari și orașe mijlocii). Eroarea maximă de eșantionare a fost de $\pm 4.5\%$

În 3 localități, respectiv Cluj-Napoca și Iași a fost folosit un supraeșantion cu mărimea de 169 persoane: 55 de persoane în Cluj Napoca, 57 de persoane în Constanța și 57 de persoane în Iași.

Obiectivele principale ale studiului:

1. Identificarea **percepției populației** de referință în legătură cu:
  - Ce este hărțuirea sexuală
  - Care sunt formele de manifestare ale hărțuirii sexuale
  - Care sunt prejudecățile și stereotipurile vehiculate în legatură cu hărțuirea sexuală
  - Care sunt consecințele produse de hărțuire la nivelul victimelor
  - Cât de des este întâlnită hărțuirea sexuală
2. Identificarea celor mai practicate **modalități de soluționare a situației de hărțuire sexuală** de către persoanele care se confruntă cu astfel de situații;
3. Identificarea **gradului de informare al populației** de referință cu privire la cadrul legal care reglementează hărțuirea sexuală.